

İKİNCİ NƏFƏS

Rəfael HÜSEYNOV

Nə qədər qərībə olsa da, Azərbaycanın XX yüzilin son onilliklərindəki ən bilgin və bəşkin muğam ustalarının olan Hacıbaba Hüseynov musiqimizin əsas məbədlərindən sayılan Müslüm Məqomayev adına Dövlət filarmoniyasının səhnəsinə ilk dəfə 1989-cu ildə - 70 yaş tamam olarkən çıxdı.

Layiq olduğu əsl şöhrətlərə və diqqətlərə də böyük sənətkar ələ həmin yuvarlaq ildönümündən sonra çatdı. Qısa zaman içində əməkdar və xalq artisti fəxri adlarına layiq görüldü, ömründə Azərbaycandan qırağa çıxarmış sənətçi İranda, İraqda, Fransada konsertlər verdi, oxuları yazılmış disk dünyaya yayıldı, ona xarici məmləkətlərdən yeni-yeni dəvətlər gəlməyə başladı.

70-ində çoxları artıq sənətdən ayrılmış olur. Ömrün bu mərhələsində yetişdiyi (gecikmiş də olsa) ehtiram məqamı, isti münasibət Hacıbaba ustadı necə ruhanlıdır, sanki onda idmançılardakı kimi ikinci nəfəs açıldı. Yeni şövqlə, yeni həvəslə, yeni ilhamlarla oxudu, o çağacan ifasında olmayan neçə yeni təsniflər yaratdı.

Hacıbaba Hüseynov məktəb görməmişdi.

Aldığı təhsil vur-tut natamam ibtidai savad idi. Hələ dördüncü sinifdə oxuyanda məktəbi atmışdı. Lakin ilahi ona ömrünün sonuna qədər tükənməyən bir başqa sevgi bağışlamışdı - kitabə, dəyərli biliyə, şərə, ədəbiyyata, qəzəliyyata vurğunluq.

Bir qəzəlində belə misralar vardı:

Hələ də Hacı gedir dərsi-dəbistan oxuya,
Çalışıb hər oxuyan Molla Pənah olmasın imiş.

Ömrünün axırından oxudu.

Həm avazla oxudu, həm kitab oxudu.

Sonacan özünü öyrənci sandı. Ona görə Böyük Öyrədən oldu.

Azərbaycan muğamının bu gün üzde olan üstün ifaçılarının hamısında avarşdırsanız, diqqətlə izləsəniz Hacıbaba sənətindən soraq tapacaqsınız.

Özü məktəb görməmiş Hacıbaba ustad məktəb yaratmağa müvəffəq oldu.

Paxıllar, bədxahlar ona sataşırdılar, qəlbinə dəyirdilər. "Nağaraçıdan nə oxuyan?" - deyirdilər, "Onun

oxuduqları dərviş havacatıdır" - söyləyirdilər.

Hacıbaba ustad həqiqətən əvvəldə nağaraçı olmuşdu və bu sonrakı xanəndəliyində, şairliyində da-dına çox yetirdi.

Əla qaval çalardı - bu öz yerində Amma nağaraçı-lıqdan qazandığı ən vacib üstünlük onun yüksək ritm sahibliyi idi. Bu üstün ritm duyğusunun gücünə bir-birindən melodik təsniflər yaradırdı və ritm baxımından üzdən sadə görünsə də, bu təsniflərdən cələləri vardı ki, başqaları onu oxumaqda acizdilər.

Ritm vəqifliyinin ona bağışladığı ikinci üstünlük ərüzün bəhrlərindən, təfəllərlərindən xəbərsiz ola-ola ələ həmin vəznlərin qulaq yaddaşındakı dəqiq əks-sədasına əsasən heyranedicli şerlər qələmə almasıydı.

Ərüzünas Əkrəm Cəfər "Hacıbabanın qəzəllərində, müxəmməslərində, müstəzadlarında bir zərəcə ərüz xətası yoxdur" inancındaydı.

Ruhani ailədə böyümüşdü, lap körpəlikdən əvəzsiz mersiyyəxanaları, dərvişləri dinləmişdi. Güclü yaddaşına uşaqlıq illərindən hopmuş həmin yandırıcı musiqilərin dini

sözlerini bir qırağa qoyub nohələri, sinezənləri, mersiyyələri öz qəzəlləriylə yeniləşən, diriləşən çağdaş təsniflərə çevirirdi.

Ləzzətlə qulaq asan rəzillər çıxmırdılar: "Hacıbaba üstüörtülü şəkildə dini təbliğ edir".

Heyflər ki, Hacıbaba ustadın etiraf olunması, onun ikinci nəfəsinin açılması 70-indən sonraya düşdü.

Günahkar bizik.

Daha tez etiraf olunsaydı, daha erkən layiq olduqları ondan esirgənməseydi, əlbəttə ondan qalan irs indikindən də qat-qat zəngin olardı.

Hər halda o ses daha heç vaxt bizi tərk etməyəcək.

O ses daim bir zövq qaynağa olmaqdan savayı, həmişə derslik, müntəxabat kimi umulacaq.

Arzusuydu ki, 75 illiyində "Çahargah" oxusun.

75-ə çatmadı.

80 yaşında da onsuz qarşıladıq...

